

Савремени српски превод

Language: српски (Serbian)

Provided by: Bible League International.

Copyright and Permission to Copy

Taken from the Serbian Easy-to-Read Version © 2015 by Bible League International.

PDF generated on 2017-08-22 from source files dated 2017-08-22.

09f044ac-4a6a-56aa-82a9-0316ff065729

ISBN: 978-1-5313-1306-7

Књига пословица

која се зове и Приче Соломонове

Сврха пословица

1 Пословице Соломона сина Давидовог, цара Израела:
² да се постигну мудрост и стега, да се схвате умне речи,
³ да се прихвати стега разборитог живота, да би се чинило оно што је право, праведно и честито,
⁴ да се дâ разборитости лаковернима, знања и промишљености младима
⁵ – нека мудри слушају и увећавају своју ученост и нека умни добијају смернице –
⁶ да се схвате пословице и поучне приче, изреке и загонетке мудрих.

Савети сину

⁷ Страх од ГОСПОДА почетак је знања, али безумни презиру мудрост и стегу.
⁸ Сине мој, слушај поуке свога оца и не одбаци оно чему те је учила мајка.
⁹ То ће бити венац који ти краси главу и огрлица око твога врата.
¹⁰ Сине мој, ако те грешници маме, не попуштај им.
¹¹ Ако ти кажу: »Пођи с нама. Хајде да вребамо на нечији живот*, да неког недужног заскочимо из заседе.
¹² Хајде да их прогутамо живе, као Шеол, и целе, као оне који силазе у јаму.
¹³ Добићемо свакојаког блага и своје куће напунити пленом.

¹⁴ Придружи нам се, па ћемо делити једну кесу»
¹⁵ – сине мој, не иди с њима, не ступај ногом на њихове стазе,
¹⁶ јер њихове ноге срљају у грех, они хрле да пролију крв.
¹⁷ Узалуд је разапињати мрежу свим птицама наочиглед!
¹⁸ Они на свој живот† вребају, они сами себе заскачу из заседе!
¹⁹ Тако заврше сви који се лакоме на непоштен добитак – он им узме живот.

Зов мудрости

²⁰ Мудрост гласно зове на улици, по трговима диже свој глас,
²¹ по бучним раскрсницама виче, пред градским капијама држи беседу:
²² »Докле ћете, ви лаковерни, лаковерност волети?
 Докле ће се ругаоцима милити ругање и докле ће безумници мрзети знање?
²³ Прихватите мој прекор, и пред вас ћу излити своје срце, обзнанити вам своје мисли.
²⁴ Али пошто сте ме одбили кад сам звала и нико није марио кад сам пружала руку,
²⁵ пошто сте остали глуви на све моје савете и мој прекор нисте хтели да прихватите,
²⁶ ја ћу се смејати вашој несрећи, ругати се кад вас велика недаћа задеси,
²⁷ кад велика недаћа на вас навали као олуја, кад на вас несрећа дође као вихор, кад на вас мука и невоља навале.

* **1:11 нечији живот** Дословно: нечију крв.

† **1:18 свој живот** Дословно: своју крв.

28 »Тада ће ме звати, али ја се нећу одазвати,
тражиће ме, али ме неће наћи.

29 Пошто су мрзели знање
и нису изабрали да се боје ГОСПОДА,
30 пошто нису хтели да прихвате мој
савет

и пошто су презрели мој прекор,
31 јешће плодове својих поступака
и најести се својих сплетки.

32 Јер, застрањивање ће убити
лаковерне,

а безбрижност уништити безумне.

33 А ко мене слуша, у сигурности ће
живети

и бити спокојан, без страха од зла.«

Вредност мудрости

2 Сине мој, ако прихватиш моје
речи

и похраниш у себи моје заповести,

2 помно слушајући мудрост
и срце предајући умности,

3 будеш ли зазивао мудрост
и вапио за умношћу,

4 будеш ли их тражио као сребро

и трагао за њима као за благом
скривеним,

5 тада ћеш разумети страх од
ГОСПОДА

и наћи Божије знање.

6 Јер, ГОСПОД даје мудрост

и из његових уста знање и умност
долазе –

7 он честитима пружа помоћ,

он штит је онима који живе
беспрекорно,

8 јер он штити стазе правде

и чува пут својих верних.

9 Тада ћеш разумети шта је право,
праведно и честито

– сваку добру стазу.

10 Јер, мудрост ће ти ући у срце

и знање ће ти обрадовати душу.

11 Промишљеност ће те штитити,

а умност чувати,

12 да те спасу од пута зликоваца,
од људи изопаченог говора,

13 који силазе с равних стаза
да би мрачним путевима ишли,

14 који уживају да чине зло
и радују се изопачености зла,

15 чије су стазе криве

и путеви преварни.

16 То ће те спасти и од прељубнице,

од жене на странпутици, чије су речи
умилне,

17 која оставља друга из своје
младости

и на свој завет пред Богом заборавља.

18 Јер, кућа њена тоне у смрт

и стазе јој воде к душама умрлих.

19 Ко год к њој уђе, више се не враћа,
нити стазе живота налази.

20 Зато иди путевима добрих људи
и држи се стаза праведника.

21 Јер, честити ће живети на земљи

и беспрекорни ће остати на њој,

22 а опаки ће бити уклоњени са земље
и неверни ишчупани из ње.

Савети сину

3 Сине мој, не заборави чему те
учим,

већ моје заповести чувај у срцу,

2 јер ће ти за много година продужити
живот

и донети ти благостање.

3 Нека те љубав и истина никада не
оставе.

Вежи их себи око врата,

упиши их на плочу свога срца.

4 Тада ћеш стећи наклоност и добро
име

у очима Бога и људи.

5 Уздај се у ГОСПОДА свим својим
срцем,

а на свој разум се не ослањај.

6 Што год чинио, на њега мисли,

и он ће ти поравнати стазе.

7 Не буди mudar у својим очима,

бој се ГОСПОДА и клони се зла.

8 То ће бити лек твоме телу
 и окрепа твојим костима.
 9 Указуј част ГОСПОДУ својим
 богатством,
 првинама свих својих усева,
 10 па ће ти се пресипати амбари
 и младо вино преливати из бачви.
 11 Сине мој, не презири ГОСПОДЊУ
 стегу
 и нека ти не омрзне његов прекор.
 12 Јер, ГОСПОД стегом васпитава оне
 које воли,
 као отац сина којим је задовољан.
 13 Благо човеку који нађе мудрост,
 човеку који стекне умност.
 14 Јер, она доноси већу добит него
 сребро
 и већи принос него злато,
 15 она је од рубина драгоценија;
 шта год да пожелиш, није јој равно.
 16 У десној руци јој је дуг живот,
 у левој богатство и част.
 17 Њени путеви су путеви удобни
 и све су јој стазе пуне спокоја.
 18 Она је дрво живота онима који је
 пригрле,
 благо онима који је се домогну.
 19 ГОСПОД је мудрошћу положио
 темеље земље,
 умношћу небеса поставио на њихово
 место.
 20 Његовим знањем океани* су
 раздвојени
 и облаци пустили кишу.
 21 Сине мој, чувај здрав разум и
 проицљивост,
 не пуштај их с очију.
 22 Они ће ти бити живот,
 украс о твом врату.
 23 Тада ћеш спокојно ићи својим
 путем
 и нога ти се неће спотичати.
 24 Када на починак легнеш, нећеш се
 плашити,

када легнеш, слатко ћеш спавати.
 25 Не бој се ненадане несреће,
 ни пропасти која стиже опаке,
 26 јер ГОСПОД ће ти бити узданица
 и ногу ти чувати од замке.
 27 Не ускрати добро онима који га
 заслужују
 када је у твојој моћи да га учиниш.
 28 Не реци ближњему:
 »Одлази. Сутра ћу ти дати«,
 када то већ сада имаш.
 29 Не снуј зла ближњему,
 који с поверењем крај тебе живи.
 30 Не спори се ни са ким без разлога –
 ако ти није учинио зло.
 31 Не завиди насилнику,
 нити иди његовим путевима,
 32 јер ГОСПОДУ је одвратан изопачен
 човек,
 а са честитим је присан.
 33 ГОСПОД баца клетву на кућу
 опакога,
 а дом праведников благосиља.
 34 Он се руга охолим ругаоцима,
 а понизнима дарује милост.
 35 Мудри наслеђују част,
 а безумни ће понети срамоту.

Вредност мудрости

4 Слушајте, синови, очеву поуку,
 пазите и стичите умност.
 2 Добар наук вам дајем,
 зато не одбацујте моје учење.
 3 Када сам био још дечак
 у кући свога оца,
 нежни јединац у мајке,
 4 он ме је учио и овако ми говорио:
 »Приони уз моје речи свим својим
 срцем,
 држи се мојих заповести, и живећеш.
 5 Стичи мудрост, стичи умност.
 Моје речи не заборављај
 нити одступај од њих.
 6 Не остављај мудрост,

*3:20 океани Дословно: дубине.

и она ће те чувати.

Воли је, и она ће бдети над тобом.

⁷ »Мудрост је најважнија – зато стекни мудрост

и свиме што имаш стекни умност.

⁸ Цени мудрост, и она ће те узвисити, пригрли је, и она ће ти донети част.

⁹ Ставиће ти дражестан венац на главу и подарити ти прекрасну круну.«

¹⁰ Послушај, сине мој, прихвати моје речи,

и умножиће се године твога живота.

¹¹ Поучио сам те путу мудрости, упутио те равним стазама.

¹² Кад будеш ходао, кораци ти се неће заплитати,

кад будеш трчао, нећеш се спотичати.

¹³ Држи се поуке, не пуштај је, чувај је, јер она ти је живот.

¹⁴ Не иди стазом опаких и не ходај путем зликоваца.

¹⁵ Избегавај га, не прелази га, окрени се од њега и иди својим путем.

¹⁶ Јер, они не могу да заспе док зло не учине,

сан им не долази на очи док некога не оборе.

¹⁷ Они се опакошћу хране као хлебом и насиљем се опијају као вином.

¹⁸ Стаза праведникова је као сјај зоре –

све јаче сија до пуног дана.

¹⁹ А пут опаких је као дубока тмина – и не знају о шта се спотичу.

²⁰ Сине мој, обрати пажњу на моје речи,

помно саслушај шта ти говорим.

²¹ Не испуштај их из вида,

чувај их у срцу.

²² Јер оне су живот ономе ко их нађе и здравље целом човечијем телу.

²³ Више од свега чувај срце,

јер оно је врело живота.

²⁴ Уклони изопаченост из својих уста, нека ти речи преваре буду далеко од усана.

²⁵ Очима гледај право напред, поглед право пред себе упири.

²⁶ Осмотри стазу на коју крочиш и нека буду чврсти сви твоји путеви.

²⁷ Не скрећи ни десно ни лево, ногу склањај од зла.

О прељубници

5 Сине мој, обрати пажњу на моју мудрост,

помно саслушај у шта сам проникнуо, ² да сачуваш промишљеност, а речима да исказујеш знање.

³ Јер, с усана прељубнице капље мед, а непце јој је од уља глађе,

⁴ али на крају је горка као чемер, оштра као мач двосекли.

⁵ Ноге јој силазе у смрт, кораци јој воде право у Шеол.

⁶ Она не мисли о путу живота, стазе су јој криве, а она и не зна.

⁷ Зато ме послушајте, синови, не одступајте од овог што вам говорим.

⁸ Држите се стазе далеко од ње, не прилазите вратима њене куће,

⁹ да свој углед не дате другима и своје године округнима,

¹⁰ да се вашег блага не домогну туђинци

и плод вашег труда у туђу кућу не оде.

¹¹ На крају свог живота болно ћете јецати,

када вам се тело и мишићи истроше.

¹² Казаћете: »Како сам мрзео стегу!

Како ми је срце презирало прекор!

¹³ Нисам се покоравао својим учитељима,

ни слушао оне који су ме учили.

¹⁴ Замало се посве упропастих пред целом заједницом.«

¹⁵ Пиј воду из своје чатрње, воду текућу из свог студенца.

¹⁶ Зар да ти се врела изливају и да твоји потоци теку улицама?

¹⁷ Нека буду само твоји –

не дели их са туђинцима.

¹⁸ Нека ти извор буде благословен.

Уживај са женом своје младости,

¹⁹ љупком срном, милом кошутом.

Нека те њене дојке увек заносе,

нека те њена љубав увек опија.

²⁰ Зашто да те опија прељубница, сине мој?

Зашто да грлиш груди туђе жене?

²¹ Јер, ГОСПОД види шта човек чини и помно посматра све његове поступке.

²² Опакога хватају његова злодела, узице његовог греха чврсто га сапињу.

²³ Погинуће, јер нема стеге, големо безумље води га на странпутицу.

О лакомисленом обећању

6 Сине мој, ако си јемчио за ближњег, ако си се руковао за другога се обавезујући,

² ако си се везао својим речима, ако си се заробио својим обећањем,

³ пао си у руке свога ближњег.

Стога ово учини, сине мој, да се ослободиш:

иди и понизи се пред својим ближњим и салећи га молбама.

⁴ Не дај сна својим очима,

ни починка својим капцима.

⁵ Ослободи се као газела из ловчеве руке,

као птица из птичареве замке.

Лењивац и мрав

⁶ Иди мраву, лењивче, гледај шта он ради и постани мудар.

⁷ Он нема ни заповедника,

ни надгледника, ни владара,

⁸ а ипак своје залихе спрема лети

и своју храну скупља у време жетве.

⁹ Докле ћеш се излежавати, лењивче?

Када ћеш се из сна пробудити?

¹⁰ Још мало одспавај,

још мало одремај,

још мало подвиј руке под главу,

¹¹ и сиромаштво ће те заскочити као скитница

и оскудица као ратник са штитом.

Нитков и пропалица

¹² Нитков и пропалица луња наоколо говорећи лажи.

¹³ Очима намигује, ногама шаље знаке,

прстима показује,

¹⁴ зло снује с преваром у срцу,

увек раздор сеје.

¹⁵ Зато ће га у магнуењу стићи несрећа,

изненада ће бити сатрвен бесповратно.

Седам одвратних појава

¹⁶ Има шест појава које ГОСПОД мрзи, седам које су му одвратне:

¹⁷ охол поглед, лажљив језик,

руке које проливају недужну крв,

¹⁸ срце које снује опаке сплетке,

ноге које журе да учине зло,

¹⁹ лажни сведок који сипа лажи

и човек који сеје раздор међу браћом.

О прељуби

²⁰ Сине мој, држи се заповести свога оца

и не заборави чему те је учила мајка.

²¹ Привежи их себи за срце заувек,

окачи их око свога врата.

²² Када ходаш, оне ће те водити,

када спаваш, оне ће те чувати,

када се пробудиш, оне ће ти говорити.

²³ Јер, заповести су светиљка,

учење светлост,

а прекори стеге пут у живот.

²⁴ Они те чувају од зле жене,

од умилног језика жене на странпутици.

²⁵ Не жуди у срцу за њеном лепотом

и не дај јој да те својим очима опчини.

²⁶ Јер, блудници је цена векна хлеба,
а прељубница драгоцени живот лови.

²⁷ Може ли човек да скупи жар у крило
а да одећу не прогори?

²⁸ Може ли да хода по ужареном
угљевљу

а ноге да не опрљи?

²⁹ Тако је и с оним ко с туђом женом
спава;

ко год је дотакне, неће проћи
некажњено.

³⁰ Крадљивца не презиру ако је гладан
украо

да утоли своју глад,

³¹ али, ако га ухвате, платиће
седмоструко,

макар га стајало свега што има у кући.

³² Али, ко почини прељубу, нема
памети,

ко је почини, свој живот затире.

³³ Снаћи ће га батине и стид

и са себе неће спрати срамоту.

³⁴ Јер, јаросна је мужевљева
љубомора

и он за милост не зна кад крене да се
свети.

³⁵ Никакву накнаду неће прихватити
и одбиће дарове ма колико их било.

7 Сине мој, држи се мојих речи

и похрани у себи моје заповести.

² Држи се мојих заповести, и живећеш,
чувај моја учења као зеницу ока,

³ привежи их себи за прсте,

упиши их на плочу свога срца.

⁴ Мудрости говори: »Ти си ми сестра«,
а умност зови рођаком.

⁵ Оне ће те чувати од прељубнице,
од жене на странпутици, чије су речи
умилне.

⁶ С прозора своје куће једном сам
гледао

напоље кроз решетку

⁷ и видео међу лаковернима,

приметио међу младићима,

младића без памети.

⁸ Ишао је улицом крај њеног угла,
запутивши се у правцу њене куће,

⁹ у сутон, док је дан измицао,

а ноћна се спуштала тмина.

¹⁰ У сусрет му изађе жена

у блудничким хаљинама и с преваром
у срцу.

¹¹ Била је наметљива и дрска,

ноге јој се нису могле задржати у кући

–

¹² час на улици, час на тргу,
код сваког угла је вребала.

¹³ Она га ухвати и пољуби,

па му бестидно рече:

¹⁴ »Имам код куће меса од жртва за
заједништво –

данас сам испунила своје завете.

¹⁵ Зато сам ти изашла у сусрет,

потражила те и нашла.

¹⁶ Пресвукла сам свој лежај

бојеним чаршавима од египатског
платна,

¹⁷ постељу намирисала

смирном, алојем и циметом.

¹⁸ Хајде да водимо љубав до јутра,

да се сладимо љубављу.

¹⁹ Мужа ми нема код куће,

на далек пут је отишао.

²⁰ Понео је са собом кесу пуну новца
и неће се вратити до пуног месеца* .«

²¹ Убедљивим речима наговори га,
заведе га уснама умилним.

²² Он сместа пође за њом,

као што во иде на клање,

као јелен који упадне у замку,

²³ где му стрела прободе јетру,

као птица која улеће у клопку,

не знајући да ће га то живота стајати.

²⁴ Стога ме чујте, синови,

обратите пажњу на моје речи.

²⁵ Не дајте да вам срце скрене на њене
путеве,

немојте да залутате на њене стазе.

*7:20 до пуног месеца Овај израз на хебрејском може да значи и »две седмице«.

²⁶ Многе жртве је она оборила,
силно је мноштво оних које је убила.
²⁷ Кућа јој је друм који води у Шеол,
доле у одаје смрти.

Хвалоспев мудрости

8 Зар мудрост не зове?
Зар умност не диже свој глас?
² Она стоји на висовима дуж пута,
где се стазе сусрећу;
³ крај градских капија, на улазима,
из свега гласа виче:
⁴ »Вас позивам, људи,
својим гласом род људски.
⁵ Ви лаковерни, стекните
разборитост,
ви нерезумни, уразумите се.
⁶ Слушајте, јер о важним стварима ћу
говорити,
својим уснама казиваћу што је право.
⁷ Моја уста зборе истину,
опаконост је одвратна мојим уснама.
⁸ Правичне су све речи мојих уста,
ниједна није крива ни изопачена.
⁹ Проницљивима све су оне праве,
исправне онима који имају знање.
¹⁰ Моје поуке узмите место сребра,
знање место сувог злата.
¹¹ Јер, мудрост је вреднија од драгуља
–
шта год да пожелите, није јој равно.
¹² »Ја, мудрост, станујем с
разборитошћу,
знање и промишљеност поседујем.
¹³ Страх од ГОСПОДА јесте мрзети
зло.
Мрзим охолост и бахатост,
опако понашање и лажљива уста.
¹⁴ Моји су савети и здраво
расуђивање,

ја имам умност и моћ.
¹⁵ По мени владају цареви
и владари правичне законе доносе.
¹⁶ По мени владају кнежеви
и племићи и све судије на земљи.
¹⁷ Ја волим оне који мене воле
и мене налазе они који ме траже.
¹⁸ Код мене су богатство и част,
трајно имање и благостање.
¹⁹ Мој плод је бољи од сувог злата,
мој принос вреднији од чистог сребра.
²⁰ Ја идем путем праведности,
стазама правде,
²¹ да имање подарим онима који ме
воле
и да им напуним ризнице.
²² »ГОСПОД ме изнедрио на почетку
свога пута,
пре својих дела прадавних.
²³ У најраније време сам обликована,
у почетку, пре настанка света.
²⁴ Рођена сам пре океана*,
док још није било извора вода
обилних.
²⁵ Рођена сам пре но што су горе
стављене на своје место,
пре брегова,
²⁶ када још није створио земљу
ни поља,
пре праха земаљског.
²⁷ »Када је небеса постављао, била сам
тамо;
када је круг над океаном† урезивао,
²⁸ када је у висинама облаке
постављао,
када је надјачао изворе вода
подземних‡,
²⁹ када је међу мору ударао,
да не пређе своје ивице,
када је темеље земље означавао,

*8:24 океанā Дословно: дубина.

†8:27 океаном Дословно: лицем дубине.

‡8:28 вода подземних Дословно: дубина.

³⁰ расла сам крај њега*,
 његова наслада из дана у дан.
 Све време сам се пред њим радовала,
³¹ радујући се свету, његовој земљи;
 људски род био ми је наслада.
³² »Стога ме послушајте, синови;
 благо онима који се мојих путева
 држе.
³³ Послушајте моју поуку и будите
 мудри,
 не занемарујте је.
³⁴ Благо човеку који ме слуша,
 који на мојим вратима из дана у дан
 бди
 и крај мојих довратака чека.
³⁵ Јер, ко мене нађе, живот налази
 и стиче наклоност ГОСПОДЊУ,
³⁶ а ко против мене згреша,
 души својој наноси штету,
 јер, сви који мене мрзе, смрт воле.«

Мудрост и лудост

9 Мудрост је сазидала своју кућу,
 отесала седам својих стубова.
² Спремила је меса,
 зачинила вино и поставила трпезу.
³ Послала је своје слушкиње
 да с највишег места у граду позову:
⁴ »Свратите к мени, сви лаковерни!«
 А онима без памети каже:
⁵ »Дођите, једите мога хлеба
 и пијте вина које сам зачинила!
⁶ Оканите се своје лаковерности,
 и живећете.
 Путем умности крените!«
⁷ Ко исправља ругаоца, увреду прима,
 ко прекорев а опакога, настрада.
⁸ Не прекорев ај ругаоца, јер ће те
 замрзети,
 прекори мудрога, и он ће те завоleti.
⁹ Поучи мудрога, и биће још мудрији,
 научи праведнога, и ученост ће му се
 увећати.

¹⁰ Почетак мудрости страх је од
 ГОСПОДА,
 а спознање Светога умност.
¹¹ »Јер, по мени ти се умножавају дани
 и године додају твоме животу.
¹² Ако си mudar, на своју корист си
 mudar,
 ако си ругалац, сам ћеш испаштати.«
¹³ Жена Лудост наметљива је и
 непокорна
 и ништа не зна.
¹⁴ Седи пред вратима своје куће,
 на столици наврх града,
¹⁵ и дозива пролазнике,
 који иду право својим путем.
¹⁶ »Свратите к мени, сви лаковерни!«
 А онима без памети каже:
¹⁷ »Слатка је вода украдена,
 сластан хлеб који се у потаји једе!«
¹⁸ А они и не знају да су тамо духови
 мртвих,
 да су њени гости у дубинама Шеола.

Соломонове пословице

10 Соломонове пословице:
 Мудар син весели оца,
 а безуман син жалости мајку.
² Непоштено стечено благо безвредно
 је,
 а праведност избавља од смрти.
³ ГОСПОД не да да праведници
 гладују,
 а опакe спречава да добију што желе.
⁴ Лење руке осиромашују човека,
 а марљиве руке доносе богатство.
⁵ Мудар је ко лети скупља усеве,
 а ко спава у време жетве, навлачи
 срамоту.
⁶ Благослови красе главу праведника,
 а насиље прекрива уста опакога.
⁷ Сећање на праведника биће
 благослов,
 а иструнуће име опакога.

*8:30 *расла сам крај њега* Овај израз на хебрејском може да значи и »била сам уз њега као главни неимар«.

⁸Мудри у срцу прихватају заповести,
а брбљиви безумник пропада.

⁹Ко живи честито, живи спокојно,
а ко пође кривим путем, биће
откривен.

¹⁰Ко намигује, жалост изазива,
а брбљиви безумник пропада.

¹¹Уста праведникова врело су
живота,

а насиље прекрива уста опакога.

¹²Мржња сеје раздор,
а љубав покрива сва рђава дела.

¹³Мудрост је на уснама умних,
а батина је за леђа онога ко нема
памети.

¹⁴Мудри похрањују знање,
а безумникова уста блиску пропаст.

¹⁵Богатство је богатомае утврђен град,
а сиромаштво пропаст сиромашу.

¹⁶Живот је плата праведникова,
а добит опакога казна је за грех.

¹⁷Ко мари за стегу, на путу је у живот,
а ко се не осврће на прекор, креће
странпутицом.

¹⁸Ко скрива мржњу, лажљив је,
а ко шири клевете, безуман је.

¹⁹Где је много речи, ту није без греха,
а ко зауздава језик, мудар је.

²⁰Језик праведников чисто је сребро,
а срце опакога безвредно је.

²¹Усне праведникове хране многе,
а безумни гину јер немају памети.

²²ГОСПОДЊИ благослов доноси
богатство

које никаква невоља не прати.

²³Безумник налази насладу чинећи
зло,

а уман човек у мудрости.

²⁴Опакога ће стићи оно од чега
стрепи,

а праведник ће добити све што жели.

²⁵Кад олуја протутњи, опаки нестане,
а праведник остаје довека.

²⁶Што је сирће зубима, а дим очима,
то је лењивац онима који га шаљу да
нешто уради.

²⁷Страх од ГОСПОДА додаје дане
животу,

а опакима се године одузимају.

²⁸Чему се праведници надају, доноси
радост,

а нада опаких пропада.

²⁹Пут ГОСПОДЊИ уточиште је
праведницима,

а пропаст онима који чине зло.

³⁰Праведници неће бити искорењени
довека,

а опаких неће остати на земљи.

³¹Праведникова уста говоре мудрост,
а изопачен језик биће одсечен.

³²Праведникове усне знају шта је
мило,

а уста опакога само шта је изопачено.

11 ГОСПОДУ је гнусан нетачан
кантар,

а мили су му тачни тегови.

²Где има охолости, има и срамоте,
а с понизношћу долази мудрост.

³Честите води њихово поштење,
а неверне уништава њихова
дволичност.

⁴Богатство не помаже на дан гнева,
а праведност избавља од смрти.

⁵Праведност поравнава пут
беспрекорноме,

а опакога обара његова opakост.

⁶Праведност избавља честите,
а неверни падају у замку пожуде.

⁷Када opak човек умре, његова нада
пропада,

ништавно је све чему се надао од своје
моћи.

⁸Праведник се избавља из невоље,
а опаки у њу упада место њега.

⁹Безбожник речима уништава
ближњег,

а праведници се спасавају знањем.

¹⁰Када је праведницима добро, град
се весели,

а када страдају опаки, клицање се
ори.

11 Због благослова на честитима град се уздиже,
 а због речи opakих људи пропада.
 12 Човек без памети руга се ближњему,
 а уман човек ћути.
 13 Оговарач издаје поверење куд год иде,
 а поуздан човек чува тајну.
 14 Када нема вођства, народ пропада,
 а с многим саветницима долази победа.
 15 Ко положи залог за другога, рђаво ће проћи,
 а ко одбије да то учини, биће сигуран.
 16 Добродушна жена стиче поштовање,
 а немилосрдни људи само богатство.
 17 Милостив човек чини себи добро,
 а округан навлачи невољу на себе.
 18 Опаки зарађује несигурну плату,
 а ко сеје праведност, награда му је сигурна.
 19 Истинска праведност води у живот,
 а ко јури за злом, у своју смрт срља.
 20 ГОСПОДУ су мрски људи изопаченог срца,
 а мили су му они чији је живот беспрекоран.
 21 Ово је извесно: опаки неће проћи некажњено,
 а праведници ће се избавити.
 22 Златна брњица на свињској њушци,
 таква је лепа жена без памети.
 23 Жеља праведника излази само на добро,
 а нада opakих води само у гнев.
 24 Један даје обилато, и све више стиче,
 а други шкртари, и све је сиромашнији.
 25 Дарезљив човек стиче благостање и ко друге напоји водом, и сам ће бити напојен.
 26 Ко гомила жито, народ га проклиње,

а ко га продаје, народ га благосиља.
 27 Ко тражи добро, налази наклоност,
 а ко иде за злом, зло ће га и снаћи.
 28 Ко се узда у своје богатство, пашће,
 а праведници успевају као зелен лист.
 29 Ко навлачи невољу на своје укућане, наследиће ветар,
 и безумник ће бити слуга мудроме.
 30 Праведников плод је дрво живота и мудар је онај ко придобија душе.
 31 Ако на земљи праведник добија по заслуги,
 колико ће више безбожник и грешник.

12 Ко воли стегу, воли знање,
 а ко мрзи прекор, глуп је.
 2 Дobar човек стиче наклоност ГОСПОДЊУ,
 а смутљивца ГОСПОД осуђује.
 3 Опакост не даје човеку чврсто упориште,
 али праведников корен се не помера.
 4 Крепосна жена круна је своме мужу,
 а која срамоти мужа, као трулеж му је у костима.
 5 Мисли праведника су правичне,
 а савети opakих су преварни.
 6 Речи opakих вребају на живот,
 а честите избавља њихов говор.
 7 Опаки се руше и нема их,
 а кућа праведника чврсто стоји.
 8 Човека цене по његовој разборитости,
 а ко је изопаченог ума, презиру га.
 9 Боље је бити нико а имати слугу него се градити неко а немати ни хлеба.
 10 Праведнику је стало и до живота његовог живинчета,
 а опаки је округан и кад је самилостан.
 11 Ко своју земљу обрађује, имаће хране у изобиљу,
 а ко јури за тлапњама, нема памети.
 12 Опаки жуди да неко зло учини,
 а корен праведника даје добар плод.

¹³ Зао човек упада у замку својих грешних речи,
а праведник се избавља из невоље.

¹⁴ Човек ужива у добрима због онога што говори

као што и за своја дела бива награђен.

¹⁵ Безумник мисли да му је пут прав,
а mudar човек слуша савете.

¹⁶ Безумник одмах одаје своју љутњу,
а разборит човек прелази преко увреде.

¹⁷ Истинољубив сведок сведочи поштено,

а лажни сведок говори лажи.

¹⁸ Непромишљене речи пробадају попут мача,

а речи мудрих доносе исцељење.

¹⁹ Истинољубиве усне трају до века,
а лажљив језик само трен.

²⁰ Превара је у срцу оних који снују зло,

а радост је у срцу оних који заговарају мир.

²¹ Праведника не сналази никакво зло,

а опаки упадају у многе невоље.

²² ГОСПОД мрзи лажљиве усне,

а мили су му они који говоре истину.

²³ Разборит човек чува своје знање за себе,

а безумник разглашава своју глупост.

²⁴ Марљиве руке управљају,

а лењост води у ропски рад.

²⁵ Брига у срцу тишти човека,

а лепа реч га чини радосним.

²⁶ Праведник води свога пријатеља,

а стаза опаких води на странутицу.

²⁷ Лењивац никад не испече ловину,

а марљиви стиче драгоцену благо.

²⁸ Праведност је пут у живот,

а opakост је стаза у смрт*.

13 Мудар син слуша очеве поуке,
а ругалац не слуша прекор.

² Добре речи се човеку враћају као добро,

а неверни жуде само за насиљем.

³ Ко пази на своје речи, на свој живот пази,

а ко говори непромишљено, пропашће.

⁴ Лењивац жели, а не добија ништа,
а марљивима се жеље остварују.

⁵ Праведници мрзе лажљиве речи,
а опаки се брукају и срамоте.

⁶ Праведност чува честитога,
а opakост обара грешника.

⁷ Неко се гради да је богат,
а нема ништа.

Други се гради да је сиромашан,
а има велико богатство.

⁸ Човек може богатством да откупи живот,

а сиромашу нико не прети.

⁹ Светлост праведника весело сија,

а светиљка опаких се гаси.

¹⁰ Охолост рађа само свађу,

а мудрост је код оних који прихватају савет.

¹¹ Непоштено стечено богатство се истопа,

а ко мало-помало скупља, има све више.

¹² Предуго надање доноси бол срцу,

а испуњена жеља дрво је живота.

¹³ Ко презире поуку, пропашће,

а ко поштује заповест, биће на миру.

¹⁴ Учење мудрих извор је живота – одвраћа човека од замки смрти.

¹⁵ Разборитост доноси наклоност,

а живот неверних је тежак.

¹⁶ Ко год је разборит, ради промишљено,

а безумник показује своју глупост.

¹⁷ Непоуздан гласник упада у невољу,
а поуздан весник доноси исцељење.

*12:28 у живот ... смрт Овај текст на хебрејском може да значи и »у живот – на тој стази нема смртик.

¹⁸ Ко не мари за стегу, у сиромаштво
и срамоту пада,

а ко слуша прекор, стиче част.

¹⁹ Испуњена жеља слатка је души,
а безумницима је мрско да се окрену
од зла.

²⁰ Ко иде с мудрима, постаће мудар,
а ко се дружи с безумнима, страдаће.

²¹ Несрећа гони грешнике,
а добро је награда праведницима.

²² Добар човек оставља наследство
унуцима,
а грешниково богатство чува се за
праведника.

²³ Сиромасова њива може дати обиље
хране,
али неправда све однесе.

²⁴ Ко штеди прут, мрзи свога сина,
а ко воли свога сина, васпитава га
стегом.

²⁵ Праведник једе да утоли глад,
а желудац опаких стално је гладан.

14 Мудра жена гради свој дом,
а безумна га својим рукама
руши.

² Ко живи честито, боји се ГОСПОДА,
а ко поступа преварно, презире га.

³ Безумник добија батине због охолог
говора,
а речи мудрих штите их.

⁴ Где нема волова, празне су јасле,
а снага вола даје обилну жетву.

⁵ Истинољубив сведок не лаже,
а лажни сведок сипа лажи.

⁶ Ругалац тражи мудрост, али је не
налази,
а проницљив човек лако долази до
знања.

⁷ Држи се даље од безумника,
јер нећеш наћи знања у његовим
речима.

⁸ Мудрост разборитога је у томе
што су му поступци промишљени,
а глупост безумних је обмана.

⁹ Безумници се ругају жртви за
кривицу,

а међу честитима је наклоност.

¹⁰ Срце зна свој чемер и своју радост,
и други у томе нема удела.

¹¹ Кућа опаких биће разорена,
а шатор честитих ће опстати.

¹² Има пут који човеку изгледа прав,
а на крају води у смрт.

¹³ Срце и у смеху може да боли,
а радост се на крају изроди у жалост.

¹⁴ Отпадник ће платити за своје
поступке,

а добар човек биће награђен за своје.

¹⁵ Лаковеран човек све верује,
а разборит промишља своје коракe.

¹⁶ Мудар човек се боји и клони се зла,
а безумник иде даље пун поуздања.

¹⁷ Нагао човек понаша се безумно,
а смутљивац је омражен.

¹⁸ Лаковерни наслеђују глупост,
а разборити су овенчани знањем.

¹⁹ Зли ће се поклонити пред добрима
и опаки пред капијама
праведниковим.

²⁰ Сиромас је мрзак и својим
ближњима,
а богаташ има много пријатеља.

²¹ Ко презире ближњегa, чини грех,
а благословен је ко се смилује
убогима.

²² Зар нису на странпутици они који
снују зло?

А који снују добро, налазе љубав и
истину.

²³ Сваки тежак рад доноси добит,
а брбљање води у сиромаштво.

²⁴ Богатство је круна на глави мудрих,
а глупост безумних само је глупост.

²⁵ Истинољубив сведок спасава
животе,

а лажни сведок говори лажи.

²⁶ Ко се боји ГОСПОДА, има чврсту
тврђаву

и она је уточиште његовој деци.

²⁷ Страх од ГОСПОДА врело је живота
јер човека одвраћа од замки смрти.

²⁸ Царева слава је у мноштву народа,

а владар без поданика пропада.
²⁹ Стрпљив човек има велику умност,
 а нагао човек показује безумље.
³⁰ Здрав дух даје живот телу,
 а од зависти труну кости.
³¹ Ко тлачи сиромаша, вређа његовог
 Творца,
 а ко се смилује убогоме, указује му
 част.
³² Опакога обара његово зло,
 а праведник и у смрти налази
 уточиште.
³³ Мудрост почива у срцу умнога,
 а за њу се не зна међу безумнима.
³⁴ Праведност узвисује народ,
 а грех је срамота сваком народу.
³⁵ Цару је мио мудар слуга,
 а на срамотног се гневи.

15 Благ одговор одвраћа јарост,
 а груба реч изазива гнев.
² Језик мудрих хвали знање,
 а уста безумних сипају глупости.
³ Очи ГОСПОДЊЕ свуда су
 и мотре и на зле и на добре.
⁴ Здрав језик је дрво живота,
 а покварен језик крши дух.
⁵ Глупан презире очеву стегу,
 а ко прихвата прекор, разборит је.
⁶ Велико благо је у праведничковој
 кући,
 а опаком зарада доноси невољу.
⁷ Усне мудрих шире знање,
 али срце безумних није такво.
⁸ ГОСПОДУ су одвратне жртве opakих,
 а миле су му молитве честитих.
⁹ ГОСПОДУ је одвратан пут opakог,
 а он воли оног ко иде за праведношћу.
¹⁰ Строга стега чека оног ко крене
 странпутицом,
 а ко мрзи прекор, погинуће.
¹¹ Шеол и Авадон голи су пред
 ГОСПОДОМ,
 а нектоли људска срца.
¹² Ругалац не воли оног ко га
 прекорева;
 он мудрога не пита за савет.

¹³ Весело срце разведрава лице,
 а бол у срцу сатире дух.
¹⁴ Срце умнога тражи знање,
 а уста безумних хране се глупошћу.
¹⁵ Сиромашу је сваки дан рђав,
 а веселом срцу гозба је непрестана.
¹⁶ Боље је мало са страхом од
 ГОСПОДА
 него велико благо с немиром.
¹⁷ Бољи је оброк од поврћа где је
 љубав
 него утовљен во где је мржња.
¹⁸ Нагао човек сеје раздор,
 а стрпљив човек смирује свађу.
¹⁹ Лењивчев пут запречен је трњем,
 а стаза честитог друм је простран.
²⁰ Мудар син доноси радост оцу,
 а безуман презире мајку.
²¹ Глупост радује човека без памети,
 а уман човек иде правим путем.
²² Где нема савета, науми пропадају,
 а где је много саветника, успевају.
²³ Човек се радује када дâ прикладан
 одговор
 – како је добра реч у право време!
²⁴ Разборитоме стаза живота води
 навише,
 да га сачува силаска у Шеол.
²⁵ ГОСПОД руши кућу охолога,
 а учвршћује међе удовичине.
²⁶ ГОСПОДУ су одвратне мисли злога,
 а миле су му мисли чистих.
²⁷ Ко се лакоми на непоштен добитак,
 доноси невољу укућанима,
 а ко мрзи мито, живеће.
²⁸ Срце праведника одмерава одговор,
 а уста opakих сипају зло.
²⁹ ГОСПОД је далеко од opakих,
 а молитве праведника чује.
³⁰ Сјај у очима радује срце,
 а радосна вест крепи кости.
³¹ Ко послуша прекор који спасава
 живот,
 пребиваће међу мудрима.
³² Ко не мари за стегу, самог себе
 презире,

а ко слуша прекор, стиче умност.

³³ Страх од ГОСПОДА учи човека мудрости,

а понизност долази пре части.

16 Човеку припадају науми срца,
а од ГОСПОДА долази шта ће
језик одговорити.

² Човеку се сви његови поступци чине
чисти,

али ГОСПОД одмерава побуде.

³ ГОСПОДУ препусти све што радиш,
па ће ти науми успети.

⁴ ГОСПОД има одговор за све,
чак и за опакога – дан несреће.

⁵ ГОСПОДУ су одвратни сви који су
охолог срца;

ово је извесно: неће проћи
некажњено.

⁶ Лубављу и истином окајава се грех,
а страхом од ГОСПОДА избегава се
зло.

⁷ Када је човеков пут мио ГОСПОДУ,
чак и непријатељи живе с њим у миру.

⁸ Боље је мало с праведношћу
него велика добит стечена
неправдом.

⁹ Човеково срце смишља његов пут,
али ГОСПОД управља његовим
корацима.

¹⁰ Када је одлука на царевим уснама,
уста му не изневеравају правду.

¹¹ Од ГОСПОДА су тачан кантар и
теразије,

сви тегови у џаку његово су дело.

¹² Неправда је одвратна царевима,
јер се престо учвршћује праведношћу.

¹³ Царевима су миле праведне усне
и они воле оног ко говори право.

¹⁴ Царева јарост весник је смрти,
али мудар човек уме да је стиша.

¹⁵ Кад се царevo лице озари, то значи
живот,

а наклоност му је као облак кише
пролећне.

¹⁶ Колико је боље стећи мудрост него
злато

и пожељније стећи умност него
сребро!

¹⁷ Друм честитога заобилази зло

и ко пази на свој пут, чува свој живот.

¹⁸ Бахатост претходи пропасти,
а надменост паду.

¹⁹ Боље је бити понизан међу убогима
него делити плен с охолоима.

²⁰ Ко слуша поуку, биће му добро,

и благословен је ко се узда у
ГОСПОДА.

²¹ Ко је мудар у срцу, зову га умним,
а милозвучне речи поткрепљују
поуку.

²² Разборитост је врело живота оном
ко је има,

а глупост је казна глупанима.

²³ Срце мудрога управља његовим
устима,

а његове речи поткрепљују поуку.

²⁴ Милозвучне речи су саће,
слатке души и мелем костима.

²⁵ Има пут који човеку изгледа прав,
а на крају води у смрт.

²⁶ Јешност радникова ради за њега,
јер га глад тера.

²⁷ Поган човек смишља зло,
а речи су му пламтећи огањ.

²⁸ Изопачен човек изазива кавгу,

а оговарач раставља најбоље
пријатеље.

²⁹ Насилник мами ближњег
и одводи га путем који не ваља.

³⁰ Ко намигује, нешто изопачено
смишља,

а ко стеже усне, спрема зло.

³¹ Седа коса је круна славе;
она се стиче на путу праведности.

³² Ко је стрпљив, бољи је од ратника,
и ко се суздржава, од освајача града.

³³ Коцка се баца у крило,
али од ГОСПОДА је свака њена
одлука.

17 Бољи је залогај сува хлеба у
миру

него кућа пуна жртвеног меса у завади.

² Мудар слуга газдоваће над срамотним сином и имаће удела у наследству као један од браће.

³ Топионички лонац је за сребро и пећ за злато, а ГОСПОД проверава срце.

⁴ Опак човек слуша зле усне, а лажљивац обраћа пажњу на погубан језик.

⁵ Ко се руга сирوماху, презире његовог Творца, и ко се радује туђој несрећи, неће проћи некажњено.

⁶ Старима су унуци круна, а родитељи су дика својој деци.

⁷ Узвишене речи не пристају будали, а још мање лажљиве речи владару.

⁸ Мито је амајлија ономе ко га даје: куд год се окрене, успева.

⁹ Ко опрости увреду, тражи љубав, а ко је стално помиње, раставља пријатеље.

¹⁰ Прекор више тишти умнога него безумника сто удараца бичем.

¹¹ Зли мисли само о побуну; зато се окрутан службеник шаље на њега.

¹² Боље је срести медведицу којој су отели младе него безумника у његовој глупости.

¹³ Ко на добро узврати злом, зло му неће изаћи из куће.

¹⁴ Почетак свађе је као да провали вода; зато попусти пре него што избије кавга.

¹⁵ Онај ко оправдава кривога и онај ко осуђује недужнога, једнако су одвратни ГОСПОДУ.

¹⁶ Каква је корист од новца у безумниковој руци?

Да купи мудрост кад нема памети.

¹⁷ Пријатељ воли у свако време,

а брат се рађа да помогне у невољи.

¹⁸ Човек без памети рукује се и јемчи за другога.

¹⁹ Ко воли свађу, воли побуну; ко диже високу капију, пропаст призива.

²⁰ Човек изопаченог срца не налази срећу,

а коме је језик преваран, упада у невољу.

²¹ Велика је жалост имати сина безумника, нема радости будалином оцу.

²² Радосно срце добар је лек, а скршен дух суши кости.

²³ Опаки прима мито у потаји да искриви путеве правде.

²⁴ Умноме је мудрост одмах пред њим,

а безумникове очи лутају до краја света.

²⁵ Безуман син жалост је оцу и чемер оној која га је родила.

²⁶ Не ваља кажњавати недужнога, ни батинати честитог службеника.

²⁷ Ко има знање, користи речи с устезањем,

и уман човек мирне је ћуди.

²⁸ И за глупана се мисли да је мудар ако ћути,

и да је уман, ако држи језик за зубима.

18 Самотник жуди за себичним циљевима, пркосећи сваком здравом расуђивању.

² Безумнику није мила умност; само му је до тога да каже своје мишљење.

³ Када дође opakост, дође и презир, а са бруком дође и срамота.

⁴ Речи из човекових уста дубоке су воде,

а врело мудрости поток је жуборави.

⁵ Не ваља држати страну опакосте да се недужноме ускрати правда.

⁶ Безумникове усне доводе до кавге,

а његова уста призивају батине.

⁷ Безумникова уста његова су пропаст,
а усне замка за његов живот.

⁸ Оговарачеве речи као најслађи су
залогаји:

спуштају се у дубине трбуха.

⁹ Ко је немаран у свом послу,
брат је оном који уништава.

¹⁰ Име ГОСПОДЊЕ тврда је кула;
праведник трчи к њој и сигурност
налази.

¹¹ Богаташево богатство његов је
утврђен град

и висок зид у његовој машти.

¹² Пре пада охоло је срце човеково,
а пре части долази понизност.

¹³ Ко одговара пре него што саслуша,
на лудост му је и срамоту.

¹⁴ Дух одржава човека у болести,
а скршен дух ко ће да издржи?

¹⁵ Срце умнога стиче знање
и уши мудрих га траже.

¹⁶ Поклон отвара врата човеку
и доводи га пред великаше.

¹⁷ Ко први изложи свој случај, изгледа
у праву,

док други не дође и испита га.

¹⁸ Коцка решава спорове

и љуте противнике држи на
одстојању.

¹⁹ Увређен брат тврђи је од утврђеног
града,

а спорови су као закључана тврђава.

²⁰ Човек пуни трбух плодовима својих
уста

и сити се родом својих усана.

²¹ Живот и смрт у власти су језика,
и који га воле, јешће његов плод.

²² Ко себи нађе жену, налази срећу
и стиче наклоност ГОСПОДЊУ.

²³ Сиромах понизно износи молбу,
а богаташ одговара грубо.

²⁴ Човек може да пропадне и крај
много другова,

а прави пријатељ приврженији је од
брата.

19 Бољи је сиромах чији је живот
беспрекоран

него безумник чије су речи изопачене.

² Ревност без знања не ваља,
и ко жури, промашује пут.

³ Безумље упропашћује човеку живот,
а он се у срцу љути на ГОСПОДА.

⁴ Богатство доноси много пријатеља,
а сиромах и пријатељ напушта.

⁵ Лажни сведок неће проћи
некажњено,

и ко шири лажи, неће умаћи.

⁶ Владару се многи улагују
и свако је пријатељ дарежљивом
човеку.

⁷ Сиромаха мрзе сви његови рођаци,
а колико га се тек клоне другови!

Иако их преклињући тражи,
не налази их.

⁸ Ко стиче разборитост, воли себе,
и ко чува умност, наћи ће срећу.

⁹ Лажни сведок неће проћи
некажњено,

и ко шири лажи, пропашиће.

¹⁰ Безумнику не приличи да живи у
раскоши,

а још мање робу да влада над
кнежевима.

¹¹ Разборитост човеку доноси
стрпљење;

на част му је кад пређе преко увреде.

¹² Царев бес је попут лавље рике,

а његова наклоност као роса на трави.

¹³ Безуман син је пропаст за оца,
а свадљива жена вода која непрестано
капље.

¹⁴ Кућа и богатство наслеђују се од
родитеља,

а разборита жена је од ГОСПОДА.

¹⁵ Лењост доноси дубок сан

и докон човек остаје гладан.

¹⁶ Ко се држи заповести, чува свој
живот,

а ко не мари како живи, погинуће.

¹⁷ Ко се смилује сиромаху, ГОСПОДУ
позајмљује,

и он ће му платити за његово добро дело.

¹⁸ Стегом васпитавај свога сина док има наде;

не буди саучесник у његовој смрти.

¹⁹ Нагао човек сносиће казну;

ако га једном избавиш, мораћеш поново.

²⁰ Слушај савет и прихватај стегу, па ћеш на крају постати мудар.

²¹ Човек има многе замисли, али оно што ГОСПОД науми, то се остварује.

²² Похлапа човекова на срамоту му је; боље је бити сиромах, него лажљивац.

²³ Страх од ГОСПОДА води у живот; ко га је пун, спокојан је и зло га не сналази.

²⁴ Лењивац умочи руку у чинију, али га мрзи да је врати до уста.

²⁵ Удари ругаоца, и лаковерни ће се научити памети;

прекори умнога, и он ће стећи знање.

²⁶ Син који пљачка оца и тера мајку из куће,

изазива бруку и срамоту.

²⁷ Престани да слушаш поуку, сине мој,

па ћеш одлутати од речи знања.

²⁸ Покварен сведок руга се правди и уста опаких гутају зло.

²⁹ Казне су спремне за ругаоце и ударци за леђа безумника.

20 Вино је ругалац и опојно пиће галамџија;

кога они одведу на странпутицу, није мудар.

² Царев бес је попут лавље рике: ко га изазове, самом себи науди.

³ Човеку је на част кад избегне кавгу, али сваки глупан започиње свађу.

⁴ Лењивац не оре у право време, па кад за жетве тражи род, ништа не налази.

⁵ Човечије мисли дубоке су воде, али уман човек их захвата.

⁶ Многи тврде да имају љубави, али ко да нађе верног човека?

⁷ Праведан човек живи непрекорно; благо његовим потомцима.

⁸ Када цар седне на престо да суди, свако зло својим очима решета.

⁹ Ко може да каже: »Очистио сам своје срце, чист сам од греха«?

¹⁰ Неједнаки тегови и неједнаке мере

– обоје је одвратно ГОСПОДУ.

¹¹ И дете се познаје по својим делима, да ли му је владање чисто и честито.

¹² Уши које чују и очи које виде – обоје је начинио ГОСПОД.

¹³ Не буди спавалица, јер ћеш осиромашити; остани будан, и наситићеш се хлеба.

¹⁴ »Лоше, лоше!« говори купац, а кад оде, хвали се како је повољно купио.

¹⁵ Има злата и много је рубина, али су речи пуне знања најдрагоценији украс.

¹⁶ Узми огртач ономе ко јемчи за странца и задржи га као залог када то чини за туђинца.

¹⁷ Хлеб стечен на превару слadak је човеку,

али после су му уста пуна шљунка.

¹⁸ Науми успевају захваљујући савету; уз добре саветнике води рат.

¹⁹ Оговарач издаје тајне; зато се клони онога ко сувише прича.

²⁰ Ко прокуне свога оца или мајку, светиљка ће му се угасити у најцрњем мраку.

²¹ Брзо стечено имаће на почетку неће бити благословено на крају.

²² Немој да кажеш: »Вратићу ти за ово зло!«

Сачекај ГОСПОДА, и он ће те спасти.

²³ ГОСПОДУ су мрски неједнаки тегови

и нетачан кантар не ваља.

²⁴ ГОСПОД управља човечијим корацима;

како онда да човек разуме свој пут?

²⁵ Клопка је за човека кад požури да нешто прогласи светињом,

а потом се покаје због свога завета.

²⁶ Мудар цар распрши опаке,

а онда их прегази точковима.

²⁷ Дух човечији је светиљка ГОСПОДЊА

која истражује његово унутрашње биће.

²⁸ Љубав и истина чувају цара –

љубављу се његов престо учвршћује.

²⁹ Снага краси младиће,

а старцима је седа глава украс.

³⁰ Зло се батинама чисти

и ударци чисте унутрашње биће.

21 Царево срце је као поток у руци ГОСПОДЊОЈ –

он га скреће куд га воља.

² Човеку се сви његови путеви чине прави,

али ГОСПОД процењује срце.

³ Да се чини што је право и праведно милије је ГОСПОДУ него жртва.

⁴ Охولة очи и надмено срце – светиљка опаких – грех су.

⁵ Науми марљивога воде у благостање,

а науми брзоплетога у немаштину.

⁶ Богатство стечено лажљивим језиком

дашак је несталан и води у смрт.

⁷ Опаке ће однети њихово насиље, јер неће да чине оно што је право.

⁸ Кривац иде искривљеним путем,

а недужни чини оно што је исправно.

⁹ Боље је живети на углу крова него са свадљивом женом у кући.

¹⁰ Опаки жуди за злом

и нема милости према ближњему.

¹¹ Када се ругалац казни, лаковерни постаје мудар;

када се мудри поучи, стиче знање.

¹² Праведни Бог мотри на кућу опакога

и опаке баца у пропаст.

¹³ Ко запуши уши на вапај сиромаша, и он ће тако вапити, а нико му се неће одазвати.

¹⁴ Поклон дат у тајности утишава гнев,

а мито у потаји бес.

¹⁵ Кад се изврши правда, праведник се радује,

а злочинце обузима ужас.

¹⁶ Човек који одлута са пута разборитости

завршава у друштву покојника.

¹⁷ Ко воли наслалу, постаће сиромаш; ко воли вино и уље, неће се обогатити.

¹⁸ Опаки је откупнина за праведника, а неверни за честите.

¹⁹ Боље је живети и у пустињи него са женом свадљивом и зле ћуди.

²⁰ У кући мудрога лепе су залихе хране и уља,

а безуман човек одмах све поједе.

²¹ Ко тежи за праведношћу и љубављу, налази живот, праведност и част.

²² Мудар човек напада град пун ратника

и обара бедеме у које су се уздали.

²³ Ко пази на своја уста и језик,

самог себе чува од невоље.

²⁴ Бахатом и надменом име је Ругалац;

он је охол преко сваке мере.

²⁵ Лењивца убија његова жудња, јер његове руке одбијају да раде.

²⁶ Он поваздан силно жуди,

а праведник даје издашно.

²⁷ Жртва опаких је одвратна – каква ли је тек кад је из злих побуда приносе?

²⁸ Лажни сведок ће пропасти,

а разборит човек говориће довека.

²⁹ Опак човек наступа дрско,

а честит промишљено.

³⁰ Нема ни мудрости, ни умности,
ни савета против ГОСПОДА.

³¹ Коњ се опрема за дан боја,
али ГОСПОД даје победу.

22 Углед је пожељнији од великог
богатства,

бити цењен боље од сребра или злата.

² Ово је заједничко и богатима и
сиромашнима:

ГОСПОД је Творац и једних и других.

³ Проницљив човек види опасност и
склања се,

а лаковерни иду даље и страдају.

⁴ Понизност и страх од ГОСПОДА

доносе богатство, част и живот.

⁵ Пут изопачених посут је трњем и
клопкама,

а ко чува свој живот, држи се далеко
од њих.

⁶ Научи дете којим путем да иде,
па ни у старости неће од њега
одступити.

⁷ Богати господаре над сиромасима,
а дужник је слуга повериоцу.

⁸ Ко сеје неправду, жање невољу,
и доћи ће крај његовом тлачењу*.

⁹ Ко је дарезљив, биће благословен,
јер свој залогaј дели са сиромасом.

¹⁰ Отерај ругаоца, и отићи ће завада,
престаће свађе и вређања.

¹¹ Ко воли чисто срце и говори
умилно,

имаће цара за пријатеља.

¹² ГОСПОДЊЕ очи чувају знање,
а послове невернога он осујећује.

¹³ Лењивац каже: »Ено лава напољу!
Погинућу на улици!«

¹⁴ Уста прељубнице дубока су јама –
у њу пада онај на кога се ГОСПОД
разгневио.

¹⁵ Глупост је увезана у детињем срцу,

али је прут стеге отера далеко од
њега.

¹⁶ Ко угњетава сиромаша да увећа
богатство

и ко поклања богатоме, постаће
сиромашан.

Изреке мудрих

¹⁷ Отвори уши и чуј речи мудрих;
усмери своје срце ка мом знању.

¹⁸ Јер, милина је када их чуваш у срцу
и када су ти све спремне на језику.

¹⁹ Да би твоје уздање било у
ГОСПОДУ,

ја ти их данас обзнањујем.

²⁰ Написао сам тридесет изрека† за
тебе,

речи савета и знања,

²¹ да те научим истинитим и
поузданим речима,

да можеш да однесеш истинит
одговор оном ко те послао.

²² Не израбљуј сиромаша зато што је
сиромашан

и не сатири убогога на суду.

²³ Јер, ГОСПОД ће водити њихову
парницу

и узети живот онима који њима хоће
да га узму.

²⁴ Не спријатељуј се са гневљивим
човеком

и не дружи се с оним ко се лако
наљути,

²⁵ да не прихватиш његове путеве

и ухватиш се у замку.

²⁶ Не буди један од оних који се рукују
у знак јемства,

који јемче за туђе дугове.

²⁷ Ако немаш чиме да платиш,
зашто да однесу и постељу испод
тебе?

²⁸ Не померај прастари међаш

***22:8 доћи ... тлачењу** Овај текст на хебрејском може да значи и »шиба његовог гнева биће уништена«.

†**22:20 Написао ... изрека** Овај текст на хебрејском може да значи и »раније сам написао изреке« или »написао сам врсне изреке«.

који су поставили твоји праоци.

²⁹ Јеси ли видео човека вештог у свом послу?

Такав ће служити царевима, а не незнатним људима.

23 Када седнеш да обедујеш с владаром,

држи на уму ко је пред тобом.

² Обуздај се* ако си прождрљив.

³ Не жуди за његовим ђаконијама, јер то јело је вараво.

⁴ Не ради мукотрпно да стекнеш богатство –

имај памети да се обуздаш.

⁵ Само ли га погледаш, благо нестане, јер му крила израсту као орлу и на небо одлети.

⁶ Немој да једеш тврдичино јело, не жуди за његовим ђаконијама.

⁷ Јер, он је онакав како мисли.

»Једи и пиј«, каже ти, али тако не мисли.

⁸ Повратићеш оно мало што си појео и све твоје похвале биће узалудне.

⁹ Не говори безумнику, јер ће презрети мудрост твојих речи.

¹⁰ Не померај прастари међаш и не улази у њиву сирочади.

¹¹ Јер, њихов Бранитељ је јак –

он ће водити њихову парницу с тобом.

¹² Срцем приони уз поуку

и ушима уз речи знања.

¹³ Не устежи се да дете васпитаваш стегом –

ако га истучеш прутом, неће умрети.

¹⁴ Истуци га прутом

и спаси га Шеола.

¹⁵ Сине мој, будеш ли мудар,

и ја ћу се радовати.

¹⁶ Свим својим бићем ћу клицати кад будеш говорио што је право.

¹⁷ Не завиди грешницима, него увек буди у страху од ГОСПОДА.

¹⁸ Јер, има за тебе будућности

и нада ти се неће изјаловити.

¹⁹ Слушај, сине мој, буди мудар и управи своје срце на прави пут.

²⁰ Не дружи се с онима који се наливају вином

или се ождеравају месом,

²¹ јер пијанице и прождрљивци падају у сиромаштво,

а поспаност их облачи у рите.

²² Слушај свога оца, који те је зачео, и не презири мајку када остари.

²³ Купи истину и не продај је; стекни мудрост, стегу и умност.

²⁴ Праведников отац сиљно се радује; ко има мудрог сина, весели се због њега.

²⁵ Нека ти се отац и мајка веселе, нека се радује она која те родила!

²⁶ Сине мој, обрати пажњу

и добро гледај шта чиним.

²⁷ Блудница је дубока јама

и прељубница тесан студенац.

²⁸ Попут разбојника вреба у заседи и умножава неверне међу људима.

²⁹ Ко говори »авај«? Ко говори »јао«?

Ко се завађа? Ко се жали?

Ко има непотребне ране?

Ко има очи подливане крвљу?

³⁰ Они који дуго седе за вином,

који иду да кушају мешано вино.

³¹ Не гледај у вино зато што је црвено,

зато што се искри у чаши,

зато што клизи низ грло.

³² На крају уједа као змија

и трује као гуја.

³³ Очи ће ти гледати чудне призоре,

а срце помишљати на будалаштине.

³⁴ Биће ти као да спаваш насред мора или лежиш уврх катарке.

³⁵ »Иударали ме«, говорићеш, »али нисам повређен!

Истукли ме, а ја ништа не осећам!

Кад се пробудим, тражићу још пића.«

*23:2 *Обуздај се* Дословно: Стави нож себи под грло.

24 Не завиди злим људима,
нити жуди да будеш с њима.

² Јер, они мисле само о насиљу
и о неделима говоре.

³ Мудрошћу се кућа гради
и умношћу учвршћује.

⁴ Помоћу знања јој се пуне одаје
благом ретким и лепим.

⁵ Боље је бити mudar него јак;
да, знање је веће него сила.

⁶ По мудрому савету води рат,
а победа је у мноштву саветника.

⁷ Мудрост је недокучива за глупана;
на већу* не отвара уста.

⁸ Ко снује зло, зваће се смутљивац;

⁹ безумничке смутње су грех,
а ругалац је одвратан људима.

¹⁰ Ако клонеш у дан невоље,
мале си снаге.

¹¹ Избави оне које на силу одводе у
смрт,

оне што посрћући иду на клање.

¹² Ако кажеш: »Шта се то нас тиче?†«,
зар то не види Онај који процењује
срце?

Зар то не зна Онај који ти чува живот?
Зар он неће сваком узвратити по
његовим делима?

¹³ Једи меда, сине мој, јер је добар,
и саће је слатко твоме непцу;

¹⁴ знај да је и мудрост таква твојој
души.

Ако је наћеш, има за тебе будућности
и нада ти се неће изјаловити.

¹⁵ Опаки, не вребај на праведникову
кућу из заседе,

не пљачкај његово боравиште.

¹⁶ Јер, макар праведник пао и седам
пута, опет се диже,

а опакe обара несрећа.

¹⁷ Не радуј се када твој непријатељ
падне;

посрне ли, не дај срцу да се весели.

¹⁸ Јер, ГОСПОД ће то видети и неће му
бити мило,

па ће свој гнев одвратити од њега.

¹⁹ Не узрујавај се због злих људи
и не завиди opakима.

²⁰ Јер, за злога нема будућности
и угасиће се светиљка opakих.

²¹ Бој се ГОСПОДА и цара, сине мој,
и немој ништа да имаш с
бунтовницима.

²² Јер, њихова пропаст изненада ће се
на њих обрушити,
а ко зна какву несрећу ГОСПОД или
цар могу да пошаљу.

Друге изреке мудрих

²³ И ово су изреке мудрих:

Не ваља бити пристрастан при
суђењу.

²⁴ Ко кривоме каже: »Невин си«,
народи ће га проклињати,
народности мрзети,

²⁵ а добро ће проћи који осуде
кривога,

јер ће примити богат благослов.

²⁶ Искрен одговор пољубац је у уста.

²⁷ Заврши свој посао напољу

и припреми своје њиве,

а после тога гради себи кућу.

²⁸ Не сведочи против ближњегa без
разлога

и не варај речима.

²⁹ Никад не реци:

»Ја ћу учинити њему као што је он
учинио мени;

вратићу том човеку за његова дела.«

³⁰ Пролазио сам поред лењивчеве
њиве

и крај винограда човека без памети:

³¹ свуда је изникло трње,

*24:7 *већу* Дословно: капији.

†24:12 *Шта се то нас тиче* Овај текст на хебрејском може да значи и »нисмо то знали«.

тле обрасло у коров, а камени зид зарушен.

³² Размислих о томе што сам видео и извукох поуку:

³³ Још мало одспавај, још мало одремај,

још мало подвиј руке под главу,

³⁴ и сиромаштво ће те заскочити као скитница

и оскудица као пљачкаш под оружјем.

Соломонове пословице које је сакупио Езекија

25 Ево још Соломонових пословица, које су преписали људи Езекије, цара Јуде:

² Божија слава је да нешто сакрије, а слава царевâ је да то истражују.

³ Небо је високо, земља дубока, а мисли царева неистраживе.

⁴ Уклони троску из сребра, и сребрнар може да начини лепу посуду.

⁵ Уклони опакога од цара, и престо ће му се учврстити праведношћу.

⁶ Не величај себе кад си пред царем и немој да стојиш међу великашима.

⁷ Јер, боље је да ти се каже: »Попни се овамо«

него да будеш понижен пред владаром.

Оно што си видео,

⁸ не износи журно пред суд.

Јер, шта ћеш радити на крају

када те твој ближњи извргне срамоти?

⁹ Ако се спориш са својим ближњим, не откривај туђу тајну,

¹⁰ да те онај који је чује не извргне срамоти,

па да те рђав глас прати до века.

¹¹ Праве речи у право време

златне су јабуке у сребрном лежишту.

¹² Прекор мудрога златна је минђуша или накит од сувог злата послушном уху.

¹³ Као свежина снега у време жетве, такав је поуздан гласник онима који га шаљу

– својим господарима крепи душу.

¹⁴ Области и ветар без кише

онај је ко се хвали поклоном који није дао.

¹⁵ Стрпљивошћу се владар убеди и мек језик ломи кост.

¹⁶ Када наћеш мед, једи умерено, да га не би, прејевши се, повратио.

¹⁷ Не одлази често у кућу свога ближњега,

да му не дојадиш, па те замрзи.

¹⁸ Тољага, мач или оштра стрела човек је који лажно сведочи против ближњега.

¹⁹ Кваран зуб или уганута нога уздање је у невернога у време невоље.

²⁰ Огртач скинут по хладну времену или сирће посуто* на рану

онај је ко пева песме потиштеноме.

²¹ Ако је твој непријатељ гладан, дај му да једе хлеба;

ако је жедан, дај му да пије воде.

²² Јер, ако то учиниш,

посућеш му главу ужареним угљевљем

и ГОСПОД ће те наградити.

²³ Северни ветар доноси кишу, а подмукао језик гневне погледе.

²⁴ Боље је живети на углу крова него са свадљивом женом у кући.

²⁵ Студена вода жедноме добра је вест из далеке земље.

²⁶ Замућен извор или загађено врело праведник је који попушта опакоме.

²⁷ Није добро прејести се меда,

*25:20 *сирће посуто* Овај израз на хебрејском може да значи и »салитра посутак».

нити је часно тражити превелику част.

²⁸ Град проваљен и без зидина човек је који свој дух не може да обузда.

26 Као снег у лето или киша о жетви,
тако част приличи безумнику.

² Као врабац који лепрша или ластавица у лету,
тако ни незаслужено проклетство не слеће.

³ Бич је за коња, улар за магарца,
а шиба за безумникова леђа.

⁴ Не одговарај безумнику према његовој глупости,
да сâм не постанеш као он.

⁵ Одговори безумнику према његовој глупости,

да он сâм себи не би изгледао мудар.

⁶ Сâм себи одсеца ноге и призива невољу*

ко по безумнику шаље поруку.

⁷ Оклембешена нога хромога пословица је у устима безумникâ.

⁸ Као везивање камена за праћку,
такав је ко безумнику указује част.

⁹ Трнова грана у руци пијанца пословица је у устима безумникâ.

¹⁰ Стрелац који насумице рађава онај је ко најми безумника или пролазника.

¹¹ Као што се пас враћа на своју бљувотину,
тако и безумник понавља своју глупост.

¹² Јеси ли срео човека који је мудар у својим очима?

И за безумника има више наде него за њега!

¹³ Лењивац каже:

»Рикаће се чује на путу! Лав је на улицама!«

¹⁴ Као што се врата окрећу на шаркама,

тако се лењивац преврће на постељи.

¹⁵ Лењивац умочи руку у чинију,
али га мрзи да је врати до уста.

¹⁶ Лењивац је у својим очима мудрији него седам људи који разумно одговарају.

¹⁷ Пса за уши хвата пролазник који се у туђу свађу умеша.

¹⁸ Као лудак који испалује буктиње и смртоносне стреле,

¹⁹ такав је човек који превари ближњег,

па каже: »Само сам се шалио!«

²⁰ Без дрва, ватра се гаси;
без оговарача, свађа престаје.

²¹ Ђумур је за жеравицу и дрво за ватру,

а свадљивац да распири кавгу.

²² Оговарачеве речи су као најслађи залогаци:

спуштају се у дубину трбуха.

²³ Сребрна глеђ на земљаном суду ласкаве су речи из опаког срца.

²⁴ Онај ко мрзи крије се иза речи,
а у себи носи превару.

²⁵ Иако умиљато говори, не веруј му,
јер му је седам гнусоба у срцу.

²⁶ Мржњу прикрива варком,
али његова опакост разоткриће се на скупу.

²⁷ Ко јаму копа, сам у њу пада;
ко камен ваља, камен се на њега преваљује.

²⁸ Лажљив језик мрзи оне којима чини нажао,

а ласкава уста доносе пропаст.

27 Не хвали се сутрашњим даном,
јер не знаш шта који дан доноси.

² Нека те хвали други, а не твоја уста,
туђинац, а не твоје усне.

³ Камен је тежак и песак је терет,

*26:6 *призива невољу* Дословно: пије насиље.

али огорченост због глупана тежа је од оба.

⁴ Јарост је округна и гнев је жесток, али ко да се одупре љубомори?

⁵ Бољи је отворен прекор него скривена љубав.

⁶ Пријатељу веруј и кад те рани, а непријатељу ни кад те пољупцима обасипа.

⁷ Ко је сит, презире мед, а гладноме је и чемер сладак.

⁸ Као птица кад залута од свога гнезда, такав је човек који одлута од свога дома.

⁹ Мирисна помаст и кад веселе срце, а слаткоћа пријатељева од његовог је искреног савета.

¹⁰ Не остављај свога пријатеља ни пријатеља свога оца; не иди братовљевој кући када те задеси несрећа –

бољи је сусед близу него брат далеко.

¹¹ Буди мудар, сине мој, и развесели ми срце, па ћу моћи да одговорим оном ко ме вређа.

¹² Проницљив човек види опасност и склања се, а лаковерни иду даље и страдају.

¹³ Узми огртач онеме ко јемчи за странца, задржи га као залог када то чини за туђинца.

¹⁴ Ко у рано јутро гласно благосиља ближњега, узеће му се као да га је проклео.

¹⁵ Свадљива жена је непрестано капање по кишном дану;

¹⁶ ко је обуздава, обуздава ветар и стеже уље у шаци.

¹⁷ Гвожђе се оштри гвожђем, а човек човеком.

¹⁸ Ко чува смокву, јешће њене плодове,

а ко чува свога господара, биће му указана част.

¹⁹ Као што се лице огледа у води, тако се и у човечијем срцу огледа човек.

²⁰ Шеол и Авадон никад да се насите, а тако ни очи човечије.

²¹ Топионички лонац је за сребро и пећ за злато,

а човек се проверава похвалама које добија.

²² Да глупана тучком туцаш у авану као жито, глупост га неће оставити.

²³ Добро пази на своју ситну стоку и приљезно се брини о својим стадима,

²⁴ јер благо није довека, ни круна кроз сва поколења.

²⁵ Када се коси сено и потеря отава и када се трава скупља са брегова,

²⁶ јагањци су ти за одећу, а јарци да платиш њиву.

²⁷ Тада имаш козјег млека у изобиљу за храну теби и твојим укућанима и да се твоје слушкиње нахране.

28 Опаки бежи и кад га нико не гони,

а праведници су храбри као лав.

² Када се у земљи дигне буна, има много кнежева, али само јој човек уман и од знања доноси постојаност.

³ Опаки моћник који угњетава сиромаше као пролом облака је после којег нема хлеба.

⁴ Они који запостављају закон, хвале опаке, а они који се држе закона, опиру им се.

⁵ Зли људи не разумеју правду, а они који траже ГОСПОДА, све разумеју.

⁶ Боље је бити сиромаш који живи беспрекорно

него богаташ чији су поступци
изопачени.

⁷ Ко се држи закона, тај је разуман
син,

а ко се дружи с изелицама, срамоти
свога оца.

⁸ Ко зеленашењем увећава своје
богатство,

згрће га за другога, који ће се
смиловати сиромасима.

⁹ Ко се оглуши о закон,
и молитва му је гнусна.

¹⁰ Ко честите скрене на рђав пут,
пашће у сопствену клопку,
а беспрекорни ће добити лепо
наследство.

¹¹ Богаташ је мудар у својим очима,
али га уман сиромаш прозире.

¹² Када праведници славе победу,
велико је славље,
а када се опаки уздижу, људи се
скривају.

¹³ Ко крије своје преступе, неће
уживати у благостању,
а ко их признаје и одриче их се, наћи
ће самилост.

¹⁴ Благо човеку који је увек на опрезу,
а ко је отврдноу своје срце, упада у
невољу.

¹⁵ Као лав који риче или медвед који
насрће,
такав је opak владар над сиромашним
народом.

¹⁶ Владар без памети чини велика зла,
а који мрзи непоштен добитак,
живеће дуго.

¹⁷ Човек кога тишти кривица за
убиство бежаће до смрти –
нека га нико не хвата*.

¹⁸ Ко живи беспрекорно, биће спасен,
а онај чији су поступци изопачени,
изненада пада.

¹⁹ Ко обрађује своју земљу, имаће
хране у изобиљу,

а ко жури за тлапњама, наситиће се
сиромаштва.

²⁰ Веран човек биће силно
благословен,

а ко жури да се обогати, неће проћи
некажњено.

²¹ Не ваља бити пристрастан,
али човек ће и за парче хлеба да учини
преступ.

²² Тврдица жури да се обогати,
а не види да ће га снаћи сиромаштво.

²³ Ко прекори човека, на крају стиче
већу наклоност
него онај ко му ласка.

²⁴ Ко пљачка свога оца или мајку и
говори: »То није преступ«,
друг је оном ко затире.

²⁵ Похлепник изазива кавгу,
а ко се узда у ГОСПОДА, ужива у
благостању.

²⁶ Ко се узда у самога себе, безуман је,
а ко живи мудро, избавиће се.

²⁷ Ко даје сиромасима, ништа му не
мањка,
а ко одвраћа поглед од њих, стижу га
многе клетве.

²⁸ Када се опаки уздигну, људи се
скривају,
а када опаки пропадно, праведници се
множе.

29 Ко је тврдоглав и после многих
прекора,
биће сатрвен изненада и неповратно.

² Када се праведници множе, народ се
радује,

а када опаки влада, народ ропће.

³ Ко воли мудрост, доноси радост
своме оцу,

а ко се дружи с блудницама, траћи
своје богатство.

⁴ Цар државу утврђује правдом,
а ко је лаком на мито, руши је.

⁵ Ко ласка ближњему,
шири мрежу пред његовим ногама.

*28:17 *хвата* Ова реч на хебрејском може да значи и »подржава«.

⁶ Преступ је клопка за злог човека,
а праведник може да кличе од
радости.

⁷ Праведнику је стало до правде за
сиромаше,

а опаки то не разуме.

⁸ Ругаоци стварају метеж у граду,
а мудри одвраћају гнев.

⁹ Када се мудар човек парнички с
глупаном,

беснео он или се смејао, нема
помирења.

¹⁰ Крвожедни мрзе беспрекорнога,
а честити му чувају живот.

¹¹ Безумник искаљује сав свој гнев,
а мудар га суспреже.

¹² Ако владар слуша лажи,
сви његови службеници постану
опаки.

¹³ Сиромашу и угњетачу ово је
заједничко:

обојици ГОСПОД даје очињи вид.

¹⁴ Ако цар правично суди
сиромасима,

престо ће му бити чврст до века.

¹⁵ Прут и укор дарују мудрост,
а дете препуштено само себи срамоти
мајку.

¹⁶ Када се опаки множе, множе се и
преступи,

али праведници ће видети њихов пад.

¹⁷ Стегом васпитавај свога сина, и
бићеш миран –

он ће донети радост твојој души.

¹⁸ Када нема пророчких виђења, људи
се разуларе,

али благо оном ко се држи Закона.

¹⁹ Слугу не можеш поправити само
речима,

јер, иако разуме, не покорави се.

²⁰ Јеси ли видео човека који
брзоплето говори?

Има више наде за безумника него за
њега.

²¹ Ко тетoshi слугу од малена,
овај ће му после бити непокоран.

²² Гневљив човек изазива кавгу,
а напрасит чини многе преступе.

²³ Охолост унижава човека,
а ко је понизан духом, стиче част.

²⁴ Ко је саучесник крадљивцу, самог
себе мрзи –

ни под заклетвом ништа не одаје.

²⁵ Страх човеку поставља замку,
а ко се узда у ГОСПОДА, сачуваће се.

²⁶ Многи траже да их прими владар,
али човек од ГОСПОДА добија правду.

²⁷ Праведницима је одвратан
непоштен човек,

опакоме је одвратан ко живи честито.

Изреке Агура сина Јакеовог

30 Речи Агура сина Јакеовог из
Масе:

»Уморан сам, Боже,
уморан, Боже, и исцрпљен*.

² Глупљи сам од других људи,
немам памети људске.

³ Нисам се научио мудрости,
немам знања о Светоме.

⁴ »Ко се попео на небо и сишао?
Ко је ухватио ветар својим рукама?
Ко је огртачем обавио воде?

Ко је поставио све крајеве земље?
Како се зове и како му се зове син?
Знаш ли то?

⁵ »Свака Божија реч је пречишћена,
он је штит онима који се у њега уздају.

⁶ Не додај ништа његовим речима,
да те не прекори и покаже да лажеш.

⁷ »Двоје од тебе молим,
не одбиј ме пре но што умрем:

⁸ Удаљи од мене празне речи и лажи.
Не дај ми ни сиромаштво ни
богатство,

*30:1 из Масае ... исцрпљен Овај текст на хебрејском може да значи и
»Откривење. Овај човек је говорио Итиелу, Итиелу и Ухалу«.

само ме храни хлебом мојим
насушним,

⁹ да се не бих, имајући превише,
одрекао тебе

и рекао: „Ко је ГОСПОД?“
или да не бих, осиромашен, крао,
и тако обешчисти име мога Бога.

¹⁰ »Не клевети слугу његовом
господару,

јер ће те проклетити, па ћеш испаштати.

¹¹ »Има оних који проклињу свога оца
и не благосиљају своју мајку.

¹² Има оних који су чисти у својим
очима,

а нису се очистили од своје нечисти.

¹³ Има оних који гледају с висине,
чији су погледи презриви.

¹⁴ Има оних чији су зуби мачеви
и очњаци ножеви,

да прождру сиромаше са земље
и убоге из рода људског.

¹⁵ »Пијавица има две кћери: Дај! и Дај!
»Има троје које никад није сито,
четворо које никад не каже: „Доста!“

¹⁶ Шеол,

јалова материца,
земља никад сита воде,
и ватра, која никад не каже: „Доста!“

¹⁷ »Око онога ко се руга оцу
и презире послушност мајци
искључуваће гаврани из долине
и појести млади лешинари.

¹⁸ »Троје ми је чудесно,
четворо не разумем:

¹⁹ пут орла по небу,
пут змије по стени,
пут лађе по пучини
и пут мушкарца девојци.

²⁰ »Овако поступа прељубница:
једе, па обрише уста и каже:
„Нисам учинила ништа рђаво.“

²¹ »Од три појаве се земља тресе,
четири не може да поднесе:

²² слугу који постане цар,
будалу која се најела хлеба,

²³ жену удату а невољену

и слушкињу када истисне
господарицу.

²⁴ »Четворо је мало на земљи,
а веома мудро:

²⁵ Мрави су створења нејака,
а ипак лети себи спремају храну.

²⁶ Дамани су створења слаба,
а ипак граде себи дом у стени.

²⁷ Скакавци немају цара,
а ипак се крећу у поретку.

²⁸ Гуштер се може ухватити руком,
а ипак га има у царским палатама.

²⁹ »Троје хода отмено,
четворо се креће гиздаво:

³⁰ лав, најјачи међу зверима,
који ни пред чим не узмиче,

³¹ кочоперан петао,
јарац,

и цар међу својим народом.

³² »Ако си се понео будаласто
узохоливши се,

или ако си сновао какво зло,
руку на уста!

³³ Као што се млаћењем млека добија
маслац,

а од увртања носа потече крв,
тако и потпиривање гнева доводи до
кавге.«

Лемуелове изреке

31 Речи Лемуела, цара Маса,
којима га је учила мајка:

² »Сине мој, сине утробе моје,
сине завета мојих,

³ не троши снагу на жене,
своју крепкост на оне што доносе
пропаст царевима.

⁴ »Није за царева, Лемуеле,
није за царева да пију вино,
није за владаре да жуде за пићем
опојним,

⁵ да у пићу не забораве закон,
па ускрате права свим потлаченима.

⁶ Пиће опојно дај оном ко пропада,
вино онима чија је душа чемерна;

⁷ нека пију и забораве своје сиромаштво,
да се више не сећају своје муке.

⁸ »Заузимај се за оне који не могу да говоре за себе,
за права свих који су осуђени на пропаст.

⁹ Заузимај се, суди правично
и брани права сиромаша и убогога.«

Врсна жена

¹⁰ Ко да нађе жену врсну?
Много је вреднија она од рубина.

¹¹ Муж се свим срцем у њу узда
и ни у каквим добрима не оскудева.

¹² Она му чини добро, а не зло
свих дана свога живота.

¹³ Пажљиво бира вуну и лан
и рукама ради с вољом.

¹⁴ Попут трговачке лађе,
издалека доноси храну.

¹⁵ Док је још мрак, устаје
да нахрани укућане
и слушкињама одреди послове.

¹⁶ Промишљено изабере њиву, па је
купи,
од своје зараде засади виноград.

¹⁷ На посао приања свом снагом
и рукама вредно ради.

¹⁸ Када види да је зарада добра,
светиљку ни ноћу не гаси.

¹⁹ Рукама се хвата преслице,

прстима вретено држи.

²⁰ Широке је руке према сиромашу
и руку пружа убогоме.

²¹ Кад пада снег, за укућане не
страхује,

јер сви су топло обучени.

²² За своју постељу шије покриваче,
себе у танак лан и пурпур облачи.

²³ Мужа јој поштују на градској
капији,

где седи међу старешинама земље.

²⁴ Ланену одећу шије и продаје,
а трговце снабдева тканицама.

²⁵ Снагом и чашћу је заогрнута,
па се смеје данима будућим.

²⁶ С мудрошћу говори,
а на језику јој поука с љубављу.

²⁷ На владање укућана будно пази
и никад залудна не седи.

²⁸ Деца устају пред њом и зову је
срећном,

а тако и муж, хвалећи је:

²⁹ »Многе жене врсно раде,
али ти их све надмашујеш.«

³⁰ Љупкост је вавава и лепота
пролазна,

али жена која се боји ГОСПОДА, за
похвалу је.

³¹ Награди је за оно што је учинила
и нека јој дела донесу хвалу на
градској капији.